

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De parvulis ad christum trahendis

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

nouerat/ soli plato dicat. Si at et alij no/ uerat/ no corā alijs q̄ corā illis ip̄z plato reuelat. **L**audandū ne q̄s aliq̄d sinistrū alicui de alijs loquat/ nisi v̄l yr ille de q̄ lo quit/ ab illo cui loq̄f emendat. vel ne ille cui loq̄tur ei familiaritate iūgat/ ab ipso corūpat. **C**orreptōem aut p̄dicatiōem nō dz dimittere platos p̄ter subannatō nem/ vbi sunt aliq̄ boni inf̄ malos. vel q̄ uis oēs sint mali/ spes t̄i sit de correctiōe alias dz tacere/ vel p̄r ad aliū locū trāfire/ vt fructum possit facere. **Finit**

De contumelia et

Contumelia p̄rie lo (cōiicio) quēdo ip̄ortat de honoratiōem alicui in hoc q̄ aliq̄s illō qd ē p̄tra honorē alicui/ dēducit in noticiā ei/ et alioz/ et hoc p̄ v̄ba. extēso t̄i noīe/ dz etiā eē in factis. **C**ōiiciū autē est de honoratiōe alteri/ p̄ verba maifesta t̄ua vicioz/ ei/ culpabiliū vel naturaliū.

De pcto mortali

Pccatū mortale fm august. est dictū vel factū vel cōcupitū qd sit ̄ legē dei. **G**eneral tēptatō fit tribz modis suggestiōe dele c̄ratōe cōsensu. **S**uggestiōe ex trinseca fit in dicto vel facto hoīs vel dia boli. et hoc oī culpa carz et macula/ si ei nō cōsentit. **I**ntrinseca est delectatiō in p̄mis motibz. et hęc maculā h̄z/ h̄z nō crimen. **C**onsensus in delectatiōez mortalis pcti sicut est fornicatiō/ est mortal. **D**ō sic ē in telligendū. **N**ā q̄ sic delectat. aut aduertit aut nō. **S**i nō/ nō est mortale. **S**i aduertit aut cito auertit se a cogitatione aut nō. **S**i cito auertit se/ tunc est veniale/ q̄uis itez et itez in idē redeat. **S**i at nō auertit se a cogitatiōe tali quā b̄i scit eē mali. tūc aut aduertit piculū pcti mortal qd est ibi aut nō. **S**i nō adhuc ē veniale/ licz mai/ p̄iore. **S**i at aduertit piculū qd est ibi/ nec timet/ sed scienter et volūtarie manet in tali cogitatiōe seu cogitatiōis delectatiōe/ tunc peccat mortalit. **Finit**

Tractatus de par

uul trahēdis ad xp̄z eiusdē. m. Jo. de gers. Lancell. parisiē. **I**nite paruulos venire ad me/ nolite phibere. talū enī est re

gnū celoꝝ. **S**uprem̄ legislator noster et doctor xp̄s/ sufficientē prebuit instructō nē. tum doctrinis. tū operibz et exēplis. ad vniuersalē ecclesie decursum/ p̄ omi statu et gradu regulandū. **I**ta enī recta fides h̄z **E**t qm̄ portio ecclesie nō vilis est puero/ rū et adolescentiū cenus/ noluit idē christ⁹ ipsos absq̄ cōgruis institutiōibz p̄tergre/ di quinetiā aliquoz tūc p̄ntiū et oīm per hoc futuroz/ minus beniuolā indignati onē/ vel insipientiā rudē/ vel altā plusq̄ satis erat in statūq̄ sapientiā cōpescuit eo rū qui phibebāt sibi puulos offerri/ mī nādo offerētibz. **S**inite inq̄t puulos ve/ nire. et. **E**t tanq̄ ab eo q̄reret cur hoc ita fineret. subiūxit causam p̄cipuā et diuinā dicēs. **T**aliū enī est regnū celoꝝ. **E**t in **M**arco sic habet textus. **D**iscipuli autē cōminabātur offerētibz. qd cū vidisset/ in digne tulit. **E**t ait illis **S**inite puulos ve/ nire ad me et ne phibueritis eos. **S**eq̄tur **E**t cōplexans eos. et ip̄onēs man⁹ sup il los benedicebat eos. **Q**ue verba si cū suo pondere sententiāz cōsiderem⁹/ ingentē proisus acerbe mordacisq̄ iuectiōis ma teriā habebim⁹ in eos q̄ puuloꝝ salutē et accessum ad xp̄m/ p̄pediūt. **E**t ita profe cto audire digni erūt qui tales sunt. **S**z absit oīs amaritudo reprehēsiōis. p̄cul esto oīs substomachatio p̄teruiens. imi remur puuloꝝ simplicitatē de puulis lo/ cururi. nihil hic contentiosa animositate declamem⁹. **A**tendam⁹ poti⁹ q̄ modesta increpatōe in discipulos yfus est xp̄s/ eti am dū indigne ferebat. **S**inite inq̄t puu los ve. ad me. **C**ontem⁹ deniq̄ sermonē p̄ paruulis. nō magnope p̄santes rudia et vulgata verba si op⁹ est balbutire/ more nutricū et marrū. bleso ore sermonē cū p/ uulis dimidiantū. dūmodo sic intelliga tur illō qd dicere volum⁹ satis est. **T**ū ad animandū docendūq̄ puulos venire ad xp̄m. **T**ū ad tollendū viāz scādala maḡ q̄ ad quēpiā satirica dicacitate acrit coar guendū. **S**ub paucis igif consideratō nibz/ quatuor nūero. ordine lucido distin guat p̄ns opusculū. **P**rima consideratiō erit de puulis quāta necessitate/ cū sui et ecclesie vtilitate veniāt ad xp̄m. **S**ecun da cōsideratiō loquet de scādali zantibz p uulos. dū eos varijs modis nō sinūt veni re ad xp̄m. **T**ertia subiungē de laudabili studio eoz q̄ reduciūt puulos ad viam q̄

De p[ar]u[li]s

De parvulis

ducit ad xpm Quarta ponet apologetica pro baculo mee defensionis et simul exhortabit puulos p me indignu ad xpm venire. **S**ubmitto tamen oia / auctoritati benivole superioris mei in hac pte. Et neq[ue] sensum p[ar]v[ul]i / neq[ue] prudentia neq[ue] iudicium / prepona amico p meo[rum] sp[irit]uali[um] consilio. vt sit zelus me[us] hac humilitate temperatus. ne vt sic curr[us] incurra. **U**bi vero isti mecu senserint. reliq[ue] omnia que hoies aut carnales aut maliuoli aut ad pauca aspicientes enuciauerint / correptur sum leuit / sciens cu Hiero. q[ui] p infamia et bonam famam / puenitur ad christum.

Prima consideratio

De puulis quara necessitate cu sui et ecclesie utilitate veniant ad christu. **Q**nu est viro cu portauerit iugum ab adolescentia sua. Jugum illud itellige qd xps afferuit ee suauet onus leue. **H**ui[us] sententia veritas fundat p[ri]o in augm[en]to diuine gratie / q[ui] tribuit exercitib[us] se ad ea / tato abundanti[us] quanto cit[us] acciunt[ur] hoc egerint. **U**bi vero maior est gra in aia / magis est ip[si] fo[r]t[is] nutrit[ur] conseruat[ur] atq[ue] roborat[ur]. Et e regione pleriq[ue] fit iusto dei iudicio vt q[ui] gram dei vel neglexerit vel repulerit. abut[ur] donis dei et tal[is] summi patris familias in p[ri]o etatis vigore du fas erat. post modu ad caueniendi nequaqs recurfus habeat. **S**z absq[ue] dei gratia qs saluabit[ur] / qs subsistet / qs no potius in p[re]ceptis vel i da nu ruer[is]. **S**i tu in puericia cu deu nondu offendisti / nec p[re]meris fasce peccato[rum] / ne qs (vt dicit) ascendere ad virtutes / qd fiet du hostis fueris. du gradis criminu sarcina / ceruice senectutis curuabit et p[re]met[ur]. **P**orro quis nesciat / p[ri]mitias florentis etatis sicut et in platis et vineis et reb[us] ceteris. acceptiores existere ac p[ro]inde obsequia puulo[rum] gratiora esse q[ui] senu debilitato[rum]. qui no vicia deserunt sed a vicijs relinquit. **O**ptima queq[ue] dies miseris mortalib[us] eui p[ri]a fugit. ait egregius poeta. **A**mplius si consuetudis virt[utis] antedit. que ab aretostile (voc[em] expientie proferete) vocat altera natura. sp[irit]u erit / nihil mala consuetudine onerosi amari atq[ue] deteri / et bona consuetudine nihil facili[us] suauius diuini[us] q[ue]. **P**ropterea consentiunt phi oes et poete cu theologis / no paz referre / iuue-

nes sic vel sic assuescieri. Adeo in tenet[ur] assuescere multu est. ait virgili[us]. **H**inc iubet **T**ullius. **O**ptima forma viuendi eligenda esse qua iocunda reddet consuetudo. **N**o male feres / assuesce / feres / ait naso. **E**t faccus **F**igit equu docile / tenera ceruice magister. **I**re via qua mo[n]strat eques. venaticus et quo. **T**pe ceruinu pellem larauerit aula. **H**ilitat in siluis catul[us] nu addi be puro. **P**ector[is] verba puer. nu temerario offer. **Q**uo semel est imbuta recess[us] seruabit odore diu testa. **P**ostremo si maxima vim consuetudinis / puerse leges / sacri lege supstitones ostendunt vt **A**uero is comemorat / similit[er] et viciosi mores / ut coquerit **A**ugu. et alio[rum] plurimi. quis dubitabit assuesfactione in vera religioe castis morib[us] / plus habere virtut[is] / qm ad iungit[ur] et opitulat[ur] sicut pdixim[us] gratie diuinit[us] inspire / prepotes auxiliu. **Q**uo circa / mea crebra mens exhorruit dum sonabat iuueniu subuersiuus ille versus. **A**ngelicus iuuenis senib[us] sathanizat in annis. **P**lane no video q[ui] de sathanizate iuuenis sperandu sit in senectute qm peruersis inel inatib[us] accesserit puerior consuetudo / si angelizans iuuenis et vicijs obnitens / in senio sathanizat. **S**z blasphemu hoc puerbu adiuuenit et[is] vulgus vt reliqua multa. **A**d qd ira. **A**d patrociniu vtiq[ue] pditissimoz nequissimoz q[ui] puulo[rum] suoz. quoz maior incopabilit[er] est copia. quatin[us] non tam eos corrigeret / ab errore viaru suaz / q[ui] non irrideret[ur] a cofocijs timoratis et bene institutis (q[ui] profecto sunt rara avis in terris) quib[us] inest verecundia mal[is] obstas conatib[us]. **E**t heu ita ia est. **I**n puulis laudat inuerecunda frons. **P**rocarvultus Impuru os et blasphemus et obscenitatib[us] assuetu. **L**ubricitas in oculo. **I**n gestu ois dissolutio. **S**z vere quales ex talib[us] puulis prodeat viri atq[ue] senes / perentit nimiu christianitas / quotidiana calamitas. **N**on fallebat ergo sed circumspectissime considerabat q[ui] asfirmavit / reparatorem mo[rum] ecclesiasticoz si querat fieri / inchoand[um] esse a parvulis. **Q**uia eni minus corrupti / minusq[ue] teneri infecti sunt / capaciores inueniuntur doctrinaru salubriu. **E**t si hoc fortassis no satis ad profectu. **I**stud eni notasse videt aretostiles dicens eos ineptos auditores moralis sciencie. nolens p hoc negare ipas

eis vtilem existere. nisi dixerimus cum si-
bimet contrariū. ¶ Paruuli quippe apri
sunt ad accipiēda bonoz studioz exor-
dia quando nondū falsas opiniones al-
tius imbiberūt. quando nondū radicis
herent pnciose adinuētōes in eis. Utres
sunt recentes pro liquorib⁹ optimis. No-
uelle preterea plantatōnes que sequūtur
leuiter quo ducētis man⁹ desuper. Om-
nia hec secus in senibus plenis dictū ma-
lorū: quos citius frāgas q̄ flectas. Si po-
test inquit Jeremias mutare ethiops pel-
lem suam. ⁊ pardus varietates suas ⁊ vos
poteritis benefacere cū didiceritis malū.
¶ Q̄ si iuxta deductōem hanc reparatio
ecclesie ⁊ eius cultura/inicianda esset a p-
uulis (sicut esset) Ubi precor efficaci⁹ san-
ctissimū opus exercebit q̄ in celeberrima
ciuitate parisiensi: Ibi sunt enim puuli
qui p̄ ynuerſalem dispergent christiani-
tatem. Esse quoq̄ poterūt aliorum docto-
res instructoresq̄ cōmodissimi. maxime
domesticoz. ¶ Ex hac preterea, considera-
tione cōsequens est: nullū magis inimi-
cari ecclesie ⁊ preparare omnia antiq̄pōlin
demolitōez eius q̄ factū aut verbis clam
vel palam obuiantem voci xp̄i. d. Sinite
puulos venire ad me. ⁊c.

Consideratio II

De scandalizantib⁹ paruulos duz varijs
modis eos nō sinunt venire ad christum

¶ Si scandalizauerit vnū de pu-
illis istis minimis qui in me
credūt expedit ei vt suspē. mo-
asi. i. c. e. ⁊ demer. in pro maris:
¶ Xps hoc dic. dubitare nefas ē. Nec opor-
tet in hoc verbo vi dūtarat mystico intel-
lectu. transferēdo ad pusillos spirituales
quando literaliter etiā potest intelligi de
pusillis etate. Et accipitur forte principa-
lius ⁊ prius de eis. tanq̄ scandalū piculo-
sius longesit ipsoz q̄ aliozū credentiū.
quoniā teste Oratio. Talis quilibet est
cercus in viciū flecti. et dum semel corru-
ptus est/ non eque leuiter ad virtutis for-
mā ⁊ caracterē reducitur. Propterea talium
scandalo precauēs Satiricus. docuit q̄
maxima debet puero reuerētia/ ne scz q̄c/
q̄ fiat impudicū prauum ⁊ obscenū in of-
fensione sue puericie. Ad hoc redit verbū
christi pmissum. Sinite ⁊c. Omnis quip-
pe scandalizans puulos/suo accessui ad

christum obuius est. Duius deniq̄ sus-
sionis/ vtrobiq̄ similis fere causa ponit
a christo puulozū videlicz dignitas. Nam
prius dictū est talium esse regnum celozum
Dic asserit quoniā angeli eozū sempervi-
dent faciem patris sui qui in celis est. ¶
¶ Hunc sup̄est enumerare modos scanda-
lozū/puulis obstaculum. Est enim scan-
dalum dictū vel factū minus rectum/pre-
bens alteri occasionem ruine. Omnis id
circo peccare vel cadere facies puulos in
via morū gradientes ad christū/scandali-
zat eos. Hoc autem dupliciter fit. Hunc
opere nūc sermone. Et vtrobiq̄ duplici-
ter directe vel indirecte. ¶ Indirecte qui-
dem scandalizat aliquis. dum nō prohi-
bet scandalū. quādo sua auctoritate vel of-
ficio/posset et deberet. quēadmodū negli-
gentia nauē submergit nauem. Aut certe
dum volens quispiā prohibere scandala
impeditur seu cōtumelijs apertis seu de-
tractionib⁹ occultis seu damnis ⁊ alijs di-
aboli mille machinamētis. Vtrūq̄ istud
scandalū prebuisse visi sunt discipuli. dū
⁊ prohibebāt paruulos venire ad christū
⁊ cōminabant offerentib⁹. At vero q̄ irra-
tionabiliter hoc egerint ⁊ nō fm scientiā.
Indignatō christi subsecuta/ apertū dat
indiciū. Quos videns iesus inquit euan-
gelista indigne tulit. An operis huius p-
ua tibi videtur indignitas que ad indi-
gnationē cōmouere potuit dignatissimā
iesu mitatē: qui ipsuz benignitatis fon-
tem valuit quasi turbare serenū. Non in-
terim memini litteris expressum/ q̄ factū
aliud indigne tulerit christus. Qui etiā
ipsa publicanozū ⁊ peccatozū facinora
mansuete ferebat/ dum indignabatur fal-
sa phariseozū iusticia acclamans. Cur cū
peccatozib⁹ ⁊ publicanis manducaret. ¶
¶ Vitemus vtrūq̄ scandalū fratres ne ca-
dat indignatio christi sup̄ nos. Nam in-
dignatio principis mors. quantomagis
dei. ¶ Scandala quidē operū ⁊ verboz
que palam ⁊ directe tendūt ad adolescen-
tum pedibus/ nemo non intelligit. Sūt
enim qui gloriānt non solum cum male-
fecerint ⁊ exultant in rebus pessimis/ sed
diabolica pueritate socios quot possunt
facinoribus suis accumulāt. quasi scilicet
ad nil aliud intendere videantur/ q̄ ne so-
li pereant. aut ne parū comitati/ detrudā-
tur in infernum. Talem olim carilinam

De parvulis

passa est romana respublica. et nunc pluri-
mos experitur ecclesia. Excecauit enim eos
malicia eorum. ut a fide discedant. et ut dati
in reprobū sensu agant ea que pridē apo-
stolus ad Romanos scribens enūeravit/
et (quod vix vllus credere poterit) longe de-
teriora et abominabiliora. Nec sufficiunt
sue dānatissime perditissimeque perditio-
ni/ extraneis proveci/ ipsi nulli proximi-
tati sanguinis/ nulli innocētie et angelice
puritat/ etati/ nulli parti sanctissime par-
cunt. quā in omnia sedent/ omnia cōmaculēt
execrandis flagitijs. Tanta est nimirū li-
bidinose voluptatis effrenatō. tā fas omne
nefasque confundit furor inflāmatu et p-
fundatus viciōrū. ita ut recte senserit **Di-**
genes qui nihil referre posuit. inter demo-
niacū et aliū passionibus suis agitatū.
nisi quod amplius addo. demoniaco enim pe-
na sola est hec veratio que alteri ad culpā
derestabilem imputat. **D**iremur ergo
si nostra tempestate plus solito/ sensus et
cogitatio hominis/ prona sunt in maluz
ab adolescentia/ quando cū primaria cor-
ruptōne nature sugunt puul/ quasi lac/ p-
sonalem ut sic loquar san tē peccatorū.
Adde quod multo rū parentū et magistro-
rū cura/ vel nulla vel vltima est/ de puulo-
rum suoz moribus et eozum disciplinata
custodia. Quid ergo stupendū/ absque du-
ctore positi i via lubrica et tenebrosa (quod
angelus domini malus psequitur) cadūt
et facili. **U**tinam negligere eos solum
esset. Ponūtur ante oculos suos talium
operū dictozumque nefandoz exemplaria
immo et picturarū ignominiosarū et scri-
pturarū lascivarū simulacra. ad que aspi-
cientes/ quid non nisi prauiter opentur?
Audi satiricū. velocius et citius nos cor-
rūpunt exempla domestica/ magnis cum
subeant animos auctorib/ **P**reterea quid
ager filius/ nisi quod viderit patrē facien-
tem? **A**d quod retor: que puerbialis illud
eglogici carminis. **P**atrem sequit sua p-
les. Ita cūenit ut iam desit in multis re-
medij locus. quia que fuerāt vicia/ mores
fiunt. iuxta **S**enece verbū **N**onne que-
so scandala hec tibi esse pessima videntur
pro puulis precipitādīs in via morum?
Et v talibus palam scandalizantib/ nō
iam vnum sed multos ex pusillis christi
quos nō sinūt venire ad christū **A**t ve-
ro si scādalisantes in obscuro et in occulto

rectos corde/ deteriores sint/ nō mor dif-
finio. **I**sti sunt (ut dixim) qui ponūt scā-
dalum nō immediate et apte ante pusillo-
rum pedes/ sed velut a latere. Nam ducto-
ribus eozundē et instructoribus insidiā-
tur eos subfannāt et infamant et calumni-
antur. quasi nō deuotōne et religiosa pie-
tate cōmunicent puulis in doctrina/ sed
vel curiositate. vel hypocrisi vel fictōe ali-
qua. **H**ec est vulpina immo diabolica
calliditas. que et obliquo insidiāe et
dens ut coluber/ non sinit puulos venire
ad christū. In qua peste minus est reme-
diū quā in prima. quanto minus expelli p-
hostis occultus quā aptus **T**ales cōpescere
debuisset illa sapientis preceptio. **F**lo-
li prohibere benefacere. **S**i potes et ipse
benefac. **Q**uod capiet nobis has vulpes
paruulas que demolūtur vineas et florē-
tem ortū ecclesie calcant. subintrāt enim et
repunt et occultis. nec illas deprehēdes
nisi per vestigia **E**t que sunt hec vestigia?
Conculcatio certe florū quozūlibet pul-
cerrimozū. et euulsio salubriū plantatio-
num: et rarissimus cultor accedit quin-
culperur. **S**ed quo portento et homi-
nibus fiunt vulpes. et qua voluptate (di-
cam potius malignitate) ista agunt? **R**e-
sponde de nōnullis. eos forsan timere se
derigi. **A**lios torquet liuor edax. si quod
nō agūt fiat ab alijs **A**lios fidei religiōis
quod contemptus exagitat. apud quos pie-
tas omnis/ non nisi fatua quedā et anilis
stoliditas iudicat. **R**eliquos nihil horū/
sed sola tepiditas deuotionis cuomi di-
gna/ vercat et languidos excruciat. **T**e-
mundo ab his scandalis. expedit aucto-
ribus magis mori: quoniā tot animaz pe-
untū a via dei rei sunt/ quāt clam vel palā
scandalisant et pdunt. presertim dum nō
sinunt paruulos venire ad christum.

Consideratio III

De laudabili studio eorum qui reducunt pu-
ulos ad viam que ducit ad christum.

Qui cōverti fecerit peccatorem
ab errore vie sue/ saluabit ani-
mā eius a morte. et operit mul-
titudinem peccatoz. **E**t hoc
verbo trahere potuit **G**regorius. Nullū
esse deo acceptius sacrificiū quā zelū aiari.
Quod si tanta sollicitudinis inq̄retudine. si
tot vigilijs et curis immortalib/ p media

vite picula querūt hoīnes saluare res va-
nas iamā perituras: si colligere satagūt
viles terrenaz opū sarcinulas: q̄s Apo-
stolus arbitratur vt stercoza. Et dum hec
agunt/laudantur vt industrii vt diligen-
tes vt officiosi: et viles reipublice. Vide-
te oro quāta est vel inertia vel infidelitas
de animaz immortalū salute nō curare
xpianos/immo qualis est illa impudētis-
sima pueritas/eos inculpate: vñs q̄ nūc
ap̄tis nunc occultis p̄pedire/ qui puu-
los ducere satagūt ad christum ne corru-
ant in baratrū. Sed oportune et ipor-
tune/diebus festiuis et p̄ofestis/extrahit
aliquis bouē asinum a fouea et luto/ et nō
prohibetur. Qua ratione coarguit aliq̄s
tanq̄s importunus et stolidus/ si iugi stu-
dio omniq̄ tempe trahere conef animas
ad christum. animas infixas in limo pro-
fundi. vicijs obrutas. catenatas peccatis
vincatas in mendicitate et ferro. Quod
cunq̄s potest facere manus tua instanter
opare iubet Salomon. Et rursus mane
semina semen tuū et vespere ne cesser ma-
nus tua. quia nescis quod magis oriatur/
hoc aut illud. etsi vtrūq̄ simul meli⁹ erit.
Contemnūt amatores reprobi/ verba q̄
libet hominū/ dum male cupitis fruatur
amoribus. et zelator christi/ ad leuē flatu
vocis cuiuslibet/ velut ad motē trepida/
bit arundinis ymbzā. Spiritales do-
mus dei. templa et sacraia spiritus sancti
viuentia / ciuitates sanctorū. regna cele-
stia in terris/ passim succendūt/ rapacib⁹
et infernalibus flāmis omniū viciozū/ et
opitulari nostra lentescet inertia. Por-
ro quantis extollerētur fame p̄conijs. et
medicus gratis ingerens operas suas sa-
nandis egrotis. et aduocatus sine questu
patrocinijs. et artifex om̄is sue artis vtili-
tatem nil retribuētibus impriens: Qua-
lis igit̄ erit inter xpianos nō iusticia s; in-
fania. si medicus sp̄taneus animaz. ad-
uocatus et artifex salutis earuz/ inculpaf
excusabilat̄ prohibet. Paruuli nomina-
tim tot/quotidie pessimis alloquijs: v̄gē-
tur ad malū/ et nullus vltro cōtradicit nec
virtutū partes agit pro incitamentis ad
bonū. Deniq̄ puuli dira fame spirite
excruciati/ petunt panē/ et nemo erit qui
frangat eis. quin etiā obstabit frangētib⁹
Hoy ita docuit christus non hec egit.
Nam in p̄gregandis animab⁹/ compauit

se galline. qua nullū aliud animal erga fe-
tus suos (vt augustinus ait) magis infir-
mas pietate. demittitur ale. plumeq̄s bir-
te fiunt. rauescit vox querula. obliuiscit
ipsa cibi. et incredibili sup̄a vires animō
sitate pullos tuet. Et nos qui xp̄i sectato-
res dici volumus/ in hoc ope torpescem⁹
obseruabim⁹ tempa. mētib⁹ totis quiesce-
mus: absit. Inueniūtur aut̄ modi plu-
res reponendi puulos in via ducente ad
christum. Unus est p̄dicatio publica. Ali-
us ammonitio secreta. Ali⁹ magistralis
disciplinario. Reliquus et hic xp̄iane reli-
gioni proprius/ est confessio. Sentiat
alius qd voluerit/ ego i simplicitate mea
iudico cōfessionē. si modo recte facta fue-
rit/ esse directricē efficacissimā ad christū.
Aperiūtur enī per eam morbi peccato-
rum intimi. si docte prudenter et mozo se
p̄scrutatus om̄ia fuerit confessor obstri-
candi sciētia habens ad educēdū ex ani-
ma colubrū tortuosum et ad eijciendū vi-
rus pestilens a corde. quo manēte nulli⁹
vñq̄ puuli spiritus crescet in christo. sed
iugiter morbidus et languidus immo pe-
nitus emortuus/ sepultus iacebit in ster-
quilinio peccatorū. Ac proinde nullum
opus vite/ nullum motū ducentē ad chri-
stum. p̄duceret ex se. et sanies pro sanguie
concretesceret. dū spina peccati confixa ma-
neret in vulnere q̄netiā misera consciētia
stimulis mortis itrozus eragitata ober-
rans raperetur aliozsum p̄ vias difficiles et
adinuentōnes desideriozū mortiferas.
Adde q̄ alibi nulla potest fieri monitio
accomodatior q̄ in confessioe. nulla con-
ferri medicina aptior egritudinib⁹ vicio-
rum. Et vbi queso potest adhiberi p̄serua-
tio cautior pro futuris. At vero fatebi-
tur aliquis ita se habere. sic tamē fatebit̄
q̄ nō nisi semel in anno/ vel ad multū q̄/
ter/opus istud circa eundē puulū exerce-
ri cōgruat. Ad quod nouissime m̄sus est.
dum de diligentia mūdanozū/ sermo ha-
beatur. q̄q̄ nō obsistimus isti sententie
velut quotidie suadeam⁹ eundē confiteri
Vtinā vel semel in anno puuli comple-
rent vnicā debita integritate confessionē
Sed quoniā multi sunt/ et tempus illud
pascere vniū est/ vt non vacet curatis
et specialiter penitentiarijs/ inquirere suffi-
cienter ad fundū de om̄ibus. expedit vt q̄
libet puulozū (immo necesse est) semel re-

De parulis

centat cum prudenti cōfessore/ totū vite
sue decursum. nō in transitu. neq; strāgu
lato ore. sed diutine ⁊ pfecte. ¶ Resultat
erbinc triplex profectus. In puericia siq;
dem multi seducti pl^o q; diabolica rabie/
multa faciūt vel parūtur enormia nefan
daq; qualia vel loq; nesciūt vel nō audēt/
nisi p̄moniti ⁊ interrogati. de quib; tunc
edocentur. ita tamē ne mala nescita male
doceant. nisi forsitan cū derelictōne vebe
mentissima si ita res inciderit ⁊ funditus
expurgant. Secūdo sciūt pro futuro q; ⁊
qualiter cōfiteri tenent. instrūtur q; nil
in cōfessioe mentiri vel celare deinceps.
Tertio quietant suau^o in cōsciētia. duz
ad p̄terita delicta postmodū in grādeuo
ri erate verecūdius cōfiteri vident se nō
astrictos ⁊ q; de p̄tate ⁊ discretionē p̄fesso
ris/ nulla postmodū scrupulositas extor
tur. nec ad supiorē remittūtur. Nemo par
uos hos fructus esse indicabit/ q; cogno
uerit quāta est vis tyrānica pudoris in q;
busdā. ⁊ plus in feminis. qm̄ p̄ferti hor
rida ipsoq; etiā cogitatu abominabilia
facta/ miseram animā cōstup̄auerūt vsq;
ad verticē simul cū corpe. Quisquis hec
scire potuerit fatebit opinoz fere nō min^o
esse si tales apiant os ad cōfessionē inte
grā/ q; si naturaliter muto reparet vor ad
loquendū. ¶ Dicit aliquis mihi vel alte
ri opas suas circa puulozū monitiones ⁊
cōfessiones impendēti Stulto labore cō
sumeris. Cur ita? Quia nimirum. vel fin
gunt. vel mentiūtur vel mox recidūāt ad
vomitū. ¶ Sed respondem^o primo ad vl
timū. quia grādeuis etiā vt p̄sbyteris/ q;
ridianus est reditus ad peccatū. Nec pro
pter hoc desinūt cōfiteri. Nunq; d sentinā
nauis exhauriēs idcirco deserit opus. q;
redit tantundem aque quantū expulerit.
Pugnāmus cōtra vicia ait Sene. nō vt
vincam^o sed ne vincam. Si quotidie ma
nus fordidant. non minus abluim^o illas
quāz si redeāt sordes nō ea tenacitate co
herescunt. Porro mentiri non nūq; aut ce
lare se paruulos nō ignoro. in ipso p̄fer
tim aggressu cōfessiois. Utinā nec adul
tis hoc adesset viciū. sed pedetenti extorq;
tur veritas. cū bonis monitionib; cū in
terrogatōib; artificiosis sedulisq;. Et si
non tūc vel subito. fiet hoc in posterū. dū
inualuerit timor dei. ⁊ eoz carnes cōfixe
rit. ¶ Si quosdā despererit deus ita vt eos

corrigere possit nemo prout sapiens loq;
tur/ nihilominus plures emēdant et si vl
sic sola anima in mente vel anno saluat/
non pdita est occupatio. caritas opiet ml
titudinem peccatozū. ¶ Quisquis igit
memor est delictozū iuuentutis suez alio
rum plurimoz. sicuti mihi conscius sum
effereat ad opus hoc qd̄ tegit peccata. et
tegendero remittit. cōuertat impiū ab erro
re vie suez liberat animā ei^a morte. Vos
p̄cipue rectores ⁊ p̄ceptores puuloz di
sciplinā erga eos sedulā cōseruate. Hoc cū
bona fide ⁊ pia fraternaq; deuotōe/ nō q;
si iubens aut de vobis aliter senties com
moneo. Ipsos quoq; nō dico nō prohibe
te venire ad christū sed ducite. ¶ Et qm̄
nullū animal facilius/ q; puuli a puulis
mutua cōtagione ledit. vestri sit studiū/
circūspectōne vigili p̄spicere q; ex nūero
discipulozū vestrozū/ prae sedeq; sit infe
ct^o. Unica praua pec^o/ inficit oē pec^o. Et
vni^o adolesecti/ sordidi mores/ plures ex
cōfortio sanos inq;nant. Lū p̄uerso puer
teris denūciat propheta. Et de q;busdam
ait. Lōmicti sunt inter gētes ⁊ didicerūt
opera eozū. ¶ Et si furta etiā modica opū
tempaliū dum sentiretis fieri/ cauta inq;
sitione ⁊ sollicitudie prohiberetis/ vel cor
ripiēdo vel eijciendo culpabiles. Attrēdi
te q; furtū aliud nullū damnosius. nullū
q; execrabili^o sacrilegiū/ q; tollere p̄ciosas
puuloz aīas/ q; templū dñi sc̄m̄ (qd̄ ipsi
sunt) p̄uersis seductionib; violare sedare
demoliri subuertere. Quamob̄ r̄viciosos
etsi nō om̄es eijcere potestis. (Semp enī
bonis mali cōmixti sunt) Illos salte no
tate/ qui nefanda p̄nicie/ palam nocēt ce
teris. ¶ Sed dicit. Tales nulli sunt nul
los inuenim^o. Utinā nulli. utinā vel solū
panci. At vereor ne aliter cōpertū habe
tis. si diligentie vestre oculos ad hāc rem
studueritis apire. Et certe fieri poterit. vt
vni^o publica correctio/ plurimos dein
ceps a peccandi libertate cōpescat. ⁊ talit^o
peccandi/ qualit^o nec apte nominare pudor
sinit. Discedent fortassis ab illius regimi
ne qui hoc egerit nōnulli/ dicentes quo
niā durus est hic homo. Sed sperandū
est tum in diuina puidētia. tum in bona
fama eius in desecutura. q; alij meliores ⁊
numero plures subintrabūt. Nihil enim
virtute amabilius. nihil qd̄ magis allici
at ad sui p̄sortiū. ¶ Deniq; monitos oēs

volum⁹ cautos esse/ ne q̄buslibet impio/
perare valeat puuloꝝ aliq̄s/ verbū p̄phete
In via hac qua ambulabā/ abscederunt
supbi laqueū mibi. Et rursus. Iuxta iter
scandalū posuerūt mibi. Quo pacto sic:
impediēdo seꝝ corū aliq̄e/ vel adiutores
suos/ ne verbū compleat dñi quo ait Si
nite puulos venire ad me. rē.

Consideratio III

De apologetica pro baculo mee defensio
nis et simul exhortatio puulos p̄ me indi
gnū venire ad christum.

Soccupat⁹ fuerit homo in ali
quo delicto. Vos q̄ spirituales
estis/ h̄mōi instruite/ in spū le
nitatis/ cōsiderans teipsum ne et tu tente
ris. **E**xpressimus moꝝ fuit q̄ dicit Ars
artiū est regimē aiaz. Quāq̄ ita nihil si
ne arte nostri ip̄s hoīes et sacerdotes at
tentare p̄sumūt. et ceci cecos ducūt. Jō si
ruina multiplex imineat/ q̄s ammirabit.
Adeo iā indignū videt ap̄d mltos/ si q̄s
et theologis/ aut famat⁹ in lris/ vel ecclia
stica dignitate p̄ditus/ ad hoc se op⁹ incli
nauerit. p̄sertim circa puulos. Qd̄ mibi
(q̄ in talib⁹ eē putor momēti alicui⁹) in
fabulā et ip̄operiū cesserit. Et sane mibi
vident⁹ discipuli domini adhuc tunc cele
stiū paz capaces/ hac insipientia laborat
se/ phibētes puulos offerri ip̄o reputan
tes videlicet indignū eē si tant⁹ magister et
doctor eoz ip̄s/ huic hūilitati subiaceret
Lōuincit autē ip̄os sic sentiētes/ tā exē
plum ip̄i q̄ verbū premissum Ap̄li. In q̄
vult alioꝝū instructores eē sp̄iales et sp̄i
lenitatis p̄ditos et cōsiderantes seip̄os ne
rēptentur. Tales vero q̄ rari sint cogitare
stupor est. Da mibi aliq̄e et dicam q̄ sp̄i
ritualis est/ q̄ sp̄ialit̄ oīa dñi iudicet/ q̄ didi
cerit ex eis q̄ passus est cōpati. q̄ q̄rat non
q̄ sua sunt sed q̄ iesu ip̄i. quē totū replenit
charitas. hūilitas et pietas/ vt nullū in co
locū vanitas et cupiditas inueniat. cuius
cōuersatio in celis sit. q̄ tanq̄ vn⁹ ex ange
lis dei/ nec b̄ndictōe nec maledictōe mo
ueat exēplo eoz. neq̄ ex ministerio/ occu
patōnis sue inferioris/ supna deserat. nec
sordes cōtrahat pestiferas. Alioq̄n qd̄ si
bi p̄derit si vniuersum mūdū lucrē et ani
me sue detrimentū patiat nō audies iubē
tem. **D**iserere aīe tue placēs deo. Tal de
niq̄ q̄ nullis stimulet aut alliciat for mis

corpoꝝ. sed abstractus in sublimi arce ra
tiōis/ in sola animaz p̄spicaci q̄litate ver
setur. Quādiu enī ista tibi deerūt/ et repē
tevel suspitōib⁹ inq̄etaberis/ vel nimis ter
reberis/ vel gloria turgescēs. aut contract⁹
eris infamia. carnalis es. nō sp̄ialis. nec
dum satis idone⁹ q̄ alios instruas in spū
lenitatis. Quo fit. vt ad hoc res redeat. vt
inculpārī pot⁹ de temeritate q̄s de nimia
humiliatōne debuerim/ dum officio sp̄i
ritualit̄ viroꝝū memet immisceo. volens
puulos instruere p̄occupatos in peccatis
tanq̄ si testudo terrestris/ se pennat⁹ au
bus cōsociet. **S**ed qd̄ agā. Sentiunt
aliter quidā ex hominib⁹ etiā beniuolis.
Lōminant⁹ vel mibi vel paruulis/ ne acce
dant ad me. et hoc alia multiplici ratōne.
signāter quadruplici id arbitrat⁹ recte fa
cere. Allegant q̄ppe disparitatē moꝝ mi
bi cū puulis. Allegant officij dignitatem
occupandā ad maiora. Dehinc causant
loci et tempis impoꝝtunitatē. Postremo
metuūt rei insuetudinē ab emulis calum
nabile. **A**t vero tractem⁹ pauca de sin
gulis. Dicūt et vex est/ magnā esse dispa
ritatē moꝝū debitoꝝ mibi/ ad moꝝes puu
loꝝ. Nihilominus si prodesse volucro/ vt
meos moꝝes suis cōtemperē et ad subleuā
dum iacentes/ alioꝝū me deprimā neces
se est. Non bene cōueniūt nec eadem sede
morant⁹ maiestas et amor. Attamē sicubi
deest amor/ qd̄ p̄derit instructio. dū nec li
bent⁹ audiēt. nec dictis credent. nec impa
tis obediēt. Quare maiestatē oportet om
nē exuere. et pro puulis puulū se facere. se
clusis tamē vicis. et proiecta longē om̄is
impudicitie nota. Adde q̄ naturā esse cō
tumacē/ testatur Sene. magis ducitur q̄s
trahit. Habet p̄terea hoc propriū gene
rosa indoles (quod et irrationabiles et be
stie et aues docēt) vt blādicijs q̄s terrorib⁹
magis capiat delectaturq̄. Deniq̄s puu
li verecundissimi/ quo pacto detegerent
peccata sua turpia/ apud eū quē vel odi
rent vel timerent. Apud eū rursus qui nō
prius eis p̄suasiss⁹ se eis fidū esse. beniuo
lum secretū et amicū. hoc autē p̄suaderi ne
quibit. si nō modeste arriserit ridenribus
cōgratulet ludētib⁹. collaudet studia eoz
bona. si nō vitet acerbisatem et cōiucia in
inreparatōe sua cū om̄i lenitate et mansue
tudine. ita vt non odisse eos sed fraternā
liter dilexisse sentiat. Propterea tollens

De Paruulis

condescensionē affabilē et comicā a viro
cum puulis/ vt efficacīā sue confessionis
et cōmonitōnis euacuet/ consequēs est. **P**
ersuasum sane habeo: sic egisse oli apo-
stolū. Alioquin quē factus fuisset omnia
ad omēs vt christū lucrificeret. si paruu-
los excipias/ ad quos nō factus sit puul?
Qua auctoritate praterea mādasset patri-
bus de filijs humane tractandis/ neq; p/
uocandis ad iracūdiāz ne pusillo animo
fierent/ si puulorū velut indigna horruif-
set consortia. **S**ed quid argumētis ni-
timur euz hoc ipsum ab apostolo expres-
sum sit. Facti sumus inq; puuli in medio
vestrū: tanq; si nutritrix foueat filios suos.
Ponderemus itez obsecro q; ratiōe in-
bet apls instruere pōcupatos in delicto
aliquo/ in spiritu lenitatis. **E**t videam⁹ si
hoc nō prius egerit et docuerit legislatoz
noster xps. Cum enī proclamans inui-
tasset. Venite ad me omēs qui laboratis
et onerati estis. subiunxit pro re ad hec ne-
cessaria. Discite a me quia mitis sum et hu-
milis corde. **P**lura in vetustis patrum
historijs ad hāc rem traduci possent testi-
monia. In quib; nihil ita efficac ad cor-
reptiōem emendationēq; multorū/ repertū
est/ quē admodū est lenitas. Nihil enī ho-
minū melius est facilitate et clementia ait
Lomicus. Nonne iohānes ille diuinoz
conscijs et conscriptoz secretorū latronis
et homicide pdictissimi manū oscular⁹ est?
vt eū lucraret. Quis egregiū doctozē Au-
gustinū tanq; sidus aliqd beniuolū adq;
siuit ecclesie/ ambrosius. Qua virtute/ vt
q; beniuolentia et mititate. Lepi inq; au-
gustinus de eodē. Lepi amare hoicm. nō
vt doctozē veritatis. sed vt hominē beni-
uolum in me. **O** prudētissimū et verū dei
sequacē/ ambrosiū. Non dixit August. tūc
pestiferis opinionibus instato. Recede a
me pctōz es. heretic⁹ es. blasphemus es.
Quanto minus bec et filia de puulis fide-
libus ad eū cōcurrentib; irā seruēscēs vo-
muisset. **P**orro si recogitem⁹ q; nihil
erat in opibus christi vacuū/ et sententia/
rū maiestate carens/ iudicabim⁹ ipm non
mediocrē rē intendisse/ dū vocabat puu-
los ad se/ cobibēs discipulos charissimos
phibētes eos. Dehinc eos accedētes am-
plexabat. imponēs eis manus/ et bñdice-
bat eos. **E**t **O** pijsime Jesu. q; vltra p⁹
te verēcundabit esse humilis ad puulos:

Quis tumescens et elatus de sua vel ma-
gnitudine vel sciētia/ puitatē deinceps p
uulorū/ ignorantia aut imbecillitatē au-
debit aspernari/ quādo tu/ qui es deus be-
nedict⁹ in secula/ in quo sunt oēs thesau-
ri sapientiez scie dei absconditi/ vsq; ad ca-
stissimos puuloz amplexus/ brā brachia
māuetus inclinās atq; circūligas? **P**ro-
cul ergo/ procul et hinc omīs elatio. seoz
sum sit/ indignabunda quelibet puulorū
effugatio/ vincit hoc insigni exemplo xpi
nostri. humanitas illa humilis in socra-
te a phis collaudata. q; nō erubesceret p⁹
curas publicas/ lacare animū ludēdo cū
puulis arundine etiā crurib; supposita.
O si vidissent eū cathones cēsozū nostre
etatis/ quali eū cachinno derisissent. q; q;
nō ita lacram⁹ ad puulos colludēdi licen-
tiā/ vt nō abhorrendā pdamem⁹ oēm in-
gestu aut verbo vel tactu petulantia aut
impudicitia. Rursus alia ratio est humi-
liatōnis sue/ in obsequio dei sicut dauid sal-
rans an arcā torū virib; et nudat⁹. et vilis
in ocul suis celebrat. Alia ratio dū queri-
tur sola mētis recreatio. **P**ria semp optia
est. et vit excessum recipit. nec videorū ali-
ter locū hēat cōgruentiorē illō eccliaistici
etiā a Tull in de offic. approbatū. Quā-
to maior es/ hūilia te in oib;. **D**ic christ⁹
staturo puulo corā discipul/ q; hāc hūi-
litas/ normā verbo et exēplo inculcare vo-
lebat. **Q**ui maior est inter vos/ erit sic mi-
nor. **E**t rursus in loco quē tractam⁹ quis
quis nō recepit regnū dei velut puul⁹/ nō
inrabit in illō. **E**cce corā deo. quia nō
mentioz/ plures audiui a triennio cōfite-
tes puulos/ et quosdā eoz gradū in sculos.
q; ferebāt se nūq; pctā suā fuisse dicturos
alteri/ nō sic eis cōdescēdit et diligēt int-
rogāri. instāte etiā moz; articlo q; rūlibet
dānari debuissent. Agnosce ergo qd effi-
cacie lateat in ipa cōdescēsiōne benigna.
Et qd opet inrogatōnū ad monitōnūq;
discretio cauta et sedulitas artificiosa. ma-
gis vero in his dei virt⁹ inuocata spata p-
piciaq;. Quosdā pterea noui viros exper-
tos q; iā a multānis pfectionū auditor: es
fuerāt/ prestātes se vir aut nūq; repisse ali-
quē certū ifectū vicijs q; pri⁹ illa cuiq; alci
deterciss; **H**ec id ad huc fecissent. nisi mag⁹
circūspectōis et lenitatis spūalis arte/ cepis-
sent eos et pia qdā fraude vtili circūuenis-
sent. **Q**ua sup re/ quedā alia scripsisse me

Lentus

D memini et ad vicioꝝ cognitiōem preci-
pue salū nuper vnus editus est in galli-
co tractatulus. Expediam⁹ nos breu⁹
in reliquis tribus calumnijs. Nam q̄ al-
legatur dignitas officij mei aut etiā gra-
dus magistralis iā satis factum arbitror.
Q̄ autē sup additur meam occupatiōem
in maioribus esse debere. Nescio proꝝsus
si quicq̄s maius esse potest in quo puitas
mea proficere valeat q̄s deo dante virtutē
a faucibus canis infernalis ⁊ ab ipsis ge-
benne portis/animas eripe ⁊ tales puu-
loꝝ animas/quasi plantare aut rigare. p-
tem nō idignā horti ecclesiastici. puulos
loquor p̄sertim in studio vt eis det incre-
mentū christus. Sed asserūt me in p̄di-
catiōibus publicis/ista magnificentius
opaturum. Id quidē forte pomposi⁹. sed
meo iudicio nō efficacius neq̄ fructuosi-
us. Confudit pridē ipse christus superbi-
am nostrā. que nō vult nisi multos habe-
at auditores os suū aperire sapiētie. quā-
do cum muliercula samaritana ⁊ sola diu-
turno sermone ⁊ fabulatus est. Nullo pa-
cto tamē abnegaueri ea me irrationabilr
dimissurū esse que necessitatis sunt in of-
ficio cancellariatus. dum illi indign⁹ de-
seruio pro quantalibet vtilitate secutura
in alijs. Sed vbi cessat necessitas (vt ple-
rumq̄ cessat) quis occupatiōem meā tam
salubri ē inculpabit. quādo me tunc. forte
vel ludentē vel ociantē coarguere p̄sume-
ret nemo? Amplius de loci temporis
importunitate que tertia est calūnia. que
dam respōdimus in priori cōsideratiōe.
quāq̄ locus aptior ⁊ ab omī suspitione
remotior esse nō possit q̄ publicus in ec-
clesia. Hoc euirat puerbiam illā noram.
Qui male agit odit lucem. Sit quoq̄ ius-
sio christi vt luceat opa vestra bona corā
hominibus et sit lucerna eius posita sup
candelabru. Qd si scandalizant aliq̄ int̄-
pretantes hoc ad pompā/vel inanē iactā-
tiam/gloriunculā/hypocrisim vel pape-
lardiā vel aliud h̄mōi. viderint qd dicant.
Profecto scandalū tale est acceptū ⁊ non
datum. phariseoꝝ nō pusilloꝝ. ac pinde
contēnendū. quoniā neq̄ actus neq̄ lo-
cus p̄fert et se aliquā spiritualis ruine oc-
casiōe. Porro nil mirandū si radius bo-
ni opis. q̄ sanis granissimis est. sit lippus
liuidis aut inflatis oculis. odiosus mole-
stusq̄. Xpi bonus odor sumus acclamat

apostolus. Sed quid subiūgitur. Alijs
quidē odor mortis in morte. Alijs autē
odor vite in vitam. Letex quisquis attē-
derit q̄ multa est messis dominica ⁊ ope-
rarij pauci (de operarijs loquor idoneis.
Nam ali j in numeri sunt et fruges consu-
mere nati ait Oratius) videbit q̄ nullus
dies nulla hora nullus locus ab hac ope-
ratiōe secludi deberet. Postremo pro
quarta calūnia. nō inficior rem per me
aggressam apud predecessores meos fuis-
se insolitam/ comici me solatur prouer-
bium. suus cuiq̄ mos est. Si non liceret
cuiq̄s aliquid preclare nouitatis arripere
male iret res publica. immo non iam iret
sed liberius corrueret. Neq̄ tamen est istō
negocium proꝝsus insolens vel extraor-
dinarium si de licentia ⁊ mandato episco-
pi diocesani qui est dominus messis sue/
quidam deputetur ad messem hanc. nūc
hoc nunc illo modo colendam. Sed ⁊ si
licentiā hanc quesierim/ tutat me illa xpi
sententia. Rogate dominū messis vt mit-
tat operarios in messem suam. Idē vsai-
as protegit qui petēti quem mittam ⁊ q̄s
ibit nobis. Dixit Ecce ego sum mitte me
Nihil est enī in actis istis meis/ quicq̄s vlt
irregulare vel illegitimū. quia superiorū
potestas accessit ⁊ quia nullos paruulo-
rum audire p̄sumpsi sicut nec facere pro-
pono/ absq̄ preceptorū sub quo informā-
tur noticia. Deniq̄ non parua cura scho-
larum ⁊ scholarū parisijs cōmissa est/ sal-
tem in multis/ cancellario ecclesie parisi-
ens. tum iure officij. tū de mandato apo-
stolico. Quid vero curā hanc magis dece-
re potest. q̄ religiosa bonoꝝ moꝝū disci-
plina. Sed repetentes amici quod di-
ctū est. Calumniabūt inquit aduersa-
rij/nouitate istā vel de curiositate vel de fi-
ctione vel de infructuositate vel de nimia
leuitate aut aliquo h̄mōi. Nec non mihi
noua sunt. O amici carissimi. Via dudū
p̄cogitauit me cū ipse pegi. Nā q̄lis vnq̄s
fuit actio hoīs cogniti/ q̄ vel reprehensione
vel sinistra aut stulta interpretatiōe caruerit.
Obsecro tñ p̄ illā quā expectā salutē ⁊ ob-
testor corā pauēdo tribunali iusti iudicij
dei qm̄ nemo nouit q̄ sunt hominis nisi
spiritus hoīs qui in ipso est. quatinus iu-
xta regulam Christi. In hac re a fructi-
bus meis me cognoscant. Et si quid in
doctrina vel operatiōe/ falsum ipudicū

De parvulis trahēdis ad christū

nefariū ve deprehēderint / nō refugio / iu
dicer tunc lupus rapax in vestimto ouū
Si autem fructus operis boni / cernunt
extrinsecus. nō damnet postulo arbor in
tentionis de malicia intrinsecus. Alioqn
peccatū incurritur temerarie diiudicatio
nis fraterne. et scandalum ponitur pu
lis. quorū aduentus p hoc ad christū nō
nunq̄ impeditur. Portabit quisquis ta
lis erit / onus suum imposterū. ego libera
tus extitero. Et animaduertat precor ob
seruatores mei quantū fiducia gerat ani
mus meus in hac causa sibi bene consci⁹
quando ipsos etiā tot puulos. (quorum
conditio est. nil facile celare) testes habeo
et inuoco. **S**ed hec hactenus ad alios
Et hunc ad paruulos conuersus / eos sapi
entie verbis confidens / exhortabor. vt si
quis paruulus est veniat ad me nihil eru
bescat. nihil trepidet. nihil exhorreat. Au
diat quisquis ille erit bona saltem quedā
monita ex ore meo. si id ipsum arrogo mi
bi. Jure meo id possum non in me sed in
domino Inducā ad bonū si potero. no
minatim inter cetera ad recogitandū om
nes annos suos in amaritudine anie sue
Et ad scopandū spiritus suum scoba lin
gue proprie. Ad hoc tamen vel aliud nul
lum cogam inuitū. **P**orro nihil de ta
cendis inquirā / neq̄ persuadebo / immo
prohibebo sociozū vel aliozū secreta p
dere. Nullus insuper suspectā habeat fi
dem meā in obseruando tam signo q̄ ver
bo sigillū confessionis integrum. Scio
quātum priuilegiatū est. Vellem vt con
fessi / tanta se et me discretōne celarent ne
q̄ per quosdam inducerentur ad opposi
tum / curiositate praua fatuaq̄. **S**ed
extimescet aliquis / penitentie austeritatē
Vane hoc. quia nullam nō vltro sustinē
dam impono. **D**alo enim exemplo guil
belmi parisiensis / cum parua penitencia
voluntarie complenda / mittere homies
ad purgatorium / q̄ cum inuita non faci
enda / precipitare in infernū. Quisquis
aderit peccatorū suozū quanq̄ grauif
simozū conscius / dicat cū dauid nil omit
tens Peccaui. **H**oc subiungam. pecca
tum tuū transtulit a te deus. nō vltimum
in penitencia punctum habuisse credide
rim si profecto ore abominata est iniqui
tas hoc est ad vomitū confessionis dedu
cta. **A**lius fortassis estimabit me cum

osurum vel speretum postea. cuius scele
ra cognouero. **C**erte nihil minus. ama
bo eum potius vt filiū in Christo carissi
mum. vt cum preterea quē timere deū. et
bonum purgatūq̄ factum sciuero. vt cū
subinde qui mee fidei se ita totum comi
serit / vt ea proderet mentis vulnere inde
cora. que carissimis forte parētibus neq̄
q̄ ostendisset. **E**t ita sentio in corde meo
scit veritas q̄ dulcius afficior atq̄ man
suetius ad illos quos e magnis et graui
bus criminū periculis eruditos esse con
spicio / q̄ ad alios minus sauciatos. **N**ul
las deniq̄ vindicationis aut odij reliqui
as vnq̄ in animo residere pmiserim / pro
confessione cuiuscūq̄ delicti. etiam si p
pria mors parētum delictum illud esset.
Scio tamen q̄ non potest a cōfessio / om
nis repente pudor abijci. **S**ed hoc neq̄
necesse neq̄ vtile est. vincet tandem illuz
pudorem ratio. et ista interim cōfessio ad
non medioerē pene dimissionē proficiet.
Conqueret alius et dicit frigidus sum
et indeuotus. quid mihi prodest cōfessio
Et sane esto. ita sit. tanto diligentius ac
cedere conuenit ad ignitū eloquiū dei ve
hementer. **A**ccede ad hūc ignem calesces
plus satis. **V**ideo sepe multos frigidos
in initio. q̄ etiā colloquiū tale super acti
bus suis vel horrēt vel ridēt / et discunt
calentes consolati et vbertim flentes.
Obrigat mihi crebrius talis mutatio.
Olim quoq̄ circa sorozes germanas. dū
eas ad celibatum ppetuum inducerem
tale aliqd carnale patiebar. turbabat nō
nunq̄ me et rationes meas omnes / tum
tus vulgaris consuetudinis. insolitū mi
hi proponebat id quod agere moliebat
mea deuotio. **F**luctuabam et nutabam. et
pene querebā dissoluere sanctitatem pro
positi ac retro pedem flectere. **Q**uoniam
tandem deo propitio / cōuertebam oculos
a terra in celum. a morte hac ad vitam / a
mortalitate ad eternitatem. et considera
bam in ipsa rationis arce et fidei lumine.
quonia vanitas vanitatis et omnia vani
tas. **S**ic respirabam solidabar firmabar
q̄. **Q**uo magis hortandi sunt officēs / vt
hoc modo. nō populari rumore vel con
suetudinis errore / sed pure veritatis con
sideratione / id quod iustum est et religio
se factum diiudicent. nec qd anim⁹ in pre
senti sentiat. sed quid sentire deat atēdat

Interd. meli. & religioz. vto

Ceterum solitus sum nec tacebo / p̄fessos
mibi specialiter instituire ad quatuor obser-
uanda. Nam quo ad crimina pre ceteris de-
rector in eis os mēdacijs et piurijs detra-
ctionibus deditū. **D**an⁹ q̄s violentas et
rapaces. Tacus deniq̄ libidinosos ma-
xime monstruosos. damnatosq̄ legibus
Primū obseruandū est vt sum mope si-
bi caueat. ne deinceps sint occasio ruinez
damnatoris alior. quoniā istud est p̄riū
demonis officium Bene iussum est. Si nō
caste. tamē caute. hoc est secrete et solitarie
sine lesiōe vel scādalo cuiuscūq̄. **S**ecū-
dū est. vt seductos olim ab eis / aut suos i ma-
lum cōplices / studiant quātū discrete po-
tuerint ad emendatiōem reducere. immo
et alios p̄ eis. quatin⁹ et ipsi qui p̄i⁹ demo-
nū / nūc p̄ hoc angelorū fungātur officijs
Tertiū est vt si peccauerint de cetero (p̄
vt est humana fragilitas) semp tamē ad-
hibeāt tempore et loco ipm̄ p̄fessionis an-
tidōtū. quā nihil esse valiturū obtestor ite-
rum et iterū. si nō fuerit integra et sufficien-
ter explicās atq̄ dinumerās cognita cōfi-
tentis peccata. cum circūstantijs maxime
eis q̄ peccati spēm mutat. **Q**uartū est.
Indico nempe singulis nō obligatorie
sed exhortatorie sepius. vt teneāt facilem
quandā obseruatiōem pro omni tempore
vite sue. tam pro rememoratiōe et quadā
satisfactiōe peccatorū integre simul con-
fessorū q̄s pro cautela aliqua futurorum.
Ator vero p̄muniter hoc modo. vt dicāt
singulis dieb̄ bis pater noster et aue **M**a-
ria semel de mane et semel de sero. cū toti-
dem p̄strationib̄ ad terrā. si et vbi cōmo-
de fieri poterit. Raro autē muto in hoc
pro magnitudine et varietate criminū di-
uersitate h̄mōi obseruatiōem. quoniā vix
istud fieret et in alijs penitentijs secreto-
ribus p̄t̄ scrupulosius varietas talis tra-
di. **Q**si in hoc innocētes cū nocētib̄ cre-
quem / nō conquerātur in nocētes. q̄ nō
min⁹ obligati sunt qui ne similes cēt no-
centib̄ ipse prohibuit manutenuitq̄
Hanc vero quadruplicē institutiōem pro
puulis / metro ludēs cōprehēdi. vt eas al-
tiori mēte reponāt. **N**ō opere aut verbis.
alios corrueris vnq̄s **S**it satis ipsa tibi
p̄ditio propria **S**i q̄s p̄dideris monitis
actis vt nefandis. **D**iscrete ad rectū mor-
reuocare stude. **N**on pudor obsistat / tua
quin cōfessio plene. **C**rimina scita notet.

vel nocet illa tibi **T**u de cōfessis grat⁹. tu
ne recidines **S**igno aliquo facili / iugiter
esto memor **A**d extremū vsq̄ quo puu-
li diligitis infantia. **U**t quid diligitis va-
nitate et queritis mendaciū. **V**enite fi-
denter. nulle viarum insidie. nullus later
anguis in herba **C**ōmunicabim⁹ mutuo
bona sp̄ualia / quia tp̄alia v̄stra nulla re-
quiro **E**go vobis doctrinā. vos mibi ora-
tionē impendetis. immo orabim⁹ pinui-
cem vt saluemur. **S**ic angelos nostros vi-
cissim letificabimus / in quorū solennita-
te hec scribo. **S**ic forte. nec iā forte. s̄ cer-
ta spe misericordiā inueniem⁹ apud p̄z
nostrū. dum obediem⁹ voci sue in accessu
nostro ad eū. ego puocando / vos exequē-
do. **N**ec deerūt p̄i⁹ / gratie et deuotiōis am-
plexus / in p̄nti miseria cōsolatoriū / post-
modū glorie cōsummare p̄petua vnitas
subsequet̄ **A**d quā nos omnes / qui sp̄ritu
paruuli esse debemus / inuocat ipse **J**esus
sp̄rituali collocutiōe et afflatu iugiter in-
spirās et dicēs. **S**inite puulos v̄re ad me.

Incipit opusculū

eiusdem. de contractibus ad instantiā prio-
ris et p̄uētus dom⁹ carthusie in sabaudia
Anno dñi. **M**.ccccxx. **M**ese Januarij.

Incipit probemū

Qui volunt diuites fieri inci-
dūt in laqueū et tentatiōem
diaboli / et desideria multa et
inutilia et nociua. q̄ mergūt
hoīes in interitū et p̄ditōem

Radix enim omnium malorum est cupiditas
quā quidā appetentes / errauerunt a fide.
et inseruerūt se multis doloribus. **T**u ve-
ro o homo dei hec fuge. **H**ec est aposto-
lica ammonitio cōfo: mis sententie chri-
sti. **N**on potestis deo seruire et mānone.

Sed ve filijs **A**dā post peccatum.
quos oportet trāsire per viā contractū
ciuilium. vbi meū et tuum perstrepunt et
altercantur. **U**bi dolos fraudes laqueos
deceptionis / sp̄rgit et abscondit inimic⁹
dum iniqua rebus p̄cia suadet imponi
dum nō satis attendūt homines quod ait.
Suido carthusien. **R**ationalis creature /
vera perfectio est. vnamquāq̄ rem tanti
habere quanti habēda est. sicut pluris est
aia q̄s esca. fides et equitas q̄s pecunia. **Q**
Duo fit vt sp̄uales etiā dei homines / vt
evadūt pericula. licet nolint diuites fieri